HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

את מי אביא תחתיו אלא מדה יתירה של לוג ומחצה היתה שם שבו היה מודד לחביתי כהן גדול לוג ומחצה בבקר לוג ומחצה בין הערבים אמרו לו חצי לוג היתה שם ואפשר לשער בחצי לוג אמר להם אף לדבריכם [א][חצי לוג] א] ולוג לא יעשה רביעית היתה שם ואפשר לשער ברביעית אלא זה הכלל היה במקדש כלי שמשמש מדה זו אינו משמש מדה אחרת: [ג](ר' אלעזר בר' צדוק אומר שנתות היו בהין ב] וכו'): מאי איכא בין רבי מאיר לרבי יהודה אמר ר' יוחנן בירוצי מדות איכא בינייהו למאן דאמר ממטה למעלה קסבר בירוצי המדות נתקדשו ורביעית יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער דקא עיילי להו בירוצין למאן דאמר ממעלה למטה קסבר בירוצי מדות לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער ג] בהא דקא נפקי בירוצין אביי אמר דכולי עלמא בירוצי המדות איכא למימר נתקדשו ואיכא למימר לא נתקדשו והכא במלאים קא מיפלגי מאן דאמר מלמעלה למטה קא סבר מלאים שלא יחסר ושלא יותיר ומאן דאמר ממטה למעלה מלאים שלא יחסר אבל יותיר מלאים קרינא ביה אמר מר רבי שמעון אומר לא היה שם הין שפיר קאמר להו ר"ש לרבנן ורבנן הוה הין דעבד משה לשמן המשחה דכתיב [1]ושמן זית הין מר סבר כיון דלדורות לא הוה צריך לפי שעה הוא דעבדיה ואיגנז ואידך [א]כיון דהוה הוה אמר מר ואת מי אביא תחתיו לא סגיא דלא מעייל [ג]כדאמר רבינא גמירי שתי סמיכות בציבור הכא נמי גמירי דשבע מדות של לח היו במקדש ר' אלעזר בר' צדוק אומר שנתות היו בהין ולית ליה שבע מדות לית ליה ואי בעית אימא מאי שבע מדות שבע מדידות:

מתני' [ב]רביעית מה היתה משמשת רביעית מים למצורע ורביעית שמן לנזיר חצי לוג מה היה משמש חצי לוג מים לסוטה וחצי לוג שמן לתודה [ג]ובלוג היה מודד לכל המנחות [ד]אפילו מנחה של ס' עשרון נותן לה ס' לוג ר' אליעזר בן יעקב אומר אפילו מנחה של ס' עשרון אין לה אלא לוגה שנאמ' [2]למנחה ולוג שמן ששה לפר וארבעה לאיל ושלשה לכבש ד] שלשה ומחצה למנורה [ה]חצי לוג לכל נר: **גמ'** יתיב רבי וקא קשיא ליה רביעית למה נמשחה אי מצורע

חוץ

את מי אביא תחתיו. להשלים שבעה מדות: **ואפשר לשער בחצי לוג.** שלשה חצאי לוגין בבוקר ושלשה בערב: **ואפשר לשער ברביעית.** דד' רביעית הוו לוג: **אלא.** לפיכך לא היה משער לחביתין בשלשה חצאי לוג ולא לחצי ברביעית דזה הכלל היה במקדש וכו' ור' אלעזר בר ר' צדוק לית ליה זה הכלל: **בירוצי המדות.** דכשממלאים את הכלי ביותר נופל מן המשקה שבתוכו לדופני הכלי אילך ואילך וכשמערין אותו מהרה לתוך כלי אחר נופל ה) המשקה בתוכו ואם לאו נופל לארץ: **איכא בינייהו.** לר' יהודה דאמר מלמטה למעלה קסבר בירוצי המדות נתקדשו ה] כילד דרביעית ו) יהיב ליה רחמנא למשה מסיני ואמר ליה שער ברביעית את האחרים וימדוד שני רביעית ויעשה מהם חצי לוג ושוב לוג וכו' עד הין ושער אותו הין כ"כ גדול שיכנסו בירוצין של כל אלו מדות דבירוצין נתקדשו וכשאדם ז) מערה שני כלים קטנים בכלי המחזיק שניהם יכול לשופכו לאלתר כולו בגדול ו] עם הבירוצין וכן השני הלכך צריך הגדול המקבל שניהם להיות גדול כל כך שיקבל אותם ואת בירוציהם הילכך נתקדשו: **ומ"ד ממעלה למטה קסבר בירוצי המדות לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער.** ממנו את האחרים חצי ההין ושלישית ההין ורביעית ההין וכיון דצריך לשפוך ממדה גדולה לחלקם לשני כלים אין יכול לשפוך בבת אחת עם הבירוצים לפי שזה כלי גדול וזה כלי קטן וצריך לשפוך על יד ומתוך ז] שממעטין ח) נחסרין הבירוצין מה שנף על הכלי כל שעה ולא היו שם בירוצין והיינו דנפקי ט) בירוצין וכיון דלא הוו התם בירוצין לא נתקדשו: **איכא למימר נתקדשו ואיכא למימר לא נתקדשו כו'.** (א) כדמפרשינן התם י): **במלאים קמיפלגי.** דכתיב (במדבר ז) שניהם כ) מלאים סלת ח] וה"ה בשאר כלי [לח] מאן דאמר ממעלה למטה קסבר מלאים דווקא דהאי קרא במזרק שהוא כלי לח ל) שלא יחסר ולא יותיר אלא ההין מחלק בתוך שני חצאי ההין מלומלמים וכן כולם: **ומאן דאמר ממטה למעלה קסבר שלא יחסר אבל יותיר.** שיעשה הגדול שיעור שני קטנים דבשני חצאין יש בו יותר כל שהוא מבשלם כדאמרי' (שקלים פ"א ה"ד) לענין ט] שנים ששוקלין שקל שלם דייהן שחייבין בקלבון משום הכרע דשני חצאי שקל: **ז' מדידות.** אבל אפשר לעשות כולם בכלי אחד: **מתני'** י] **רביעית** (ב) **מה היתה משמשת.** השתא קחשיב ממטה מ) למעלה (דכתיב בה מים חיים): **חצי לוג.** דהיינו ב' רביעיות: **רביעית מים למצורע.** דכתיב (ויקרא יד) על מים חיים במים שיהא דם לפור ניכר בהן שיערו חכמים רביעית: **שמן לנזיר.** משום דנזיר היתה באה ב' ידות כמנה שבתודה חלות ורקיקין ולא הוה צריך אלא (ג) רביעית יא] לוג: **חצי לוג לסוטה.** הלכתא גמירי לה: **גמ' רביעית למה נמשחה.** שכל כלי המקדש נמשחו בשמן המשחה (ד): אם בשביל רביעית מים למצורע:

רש"י כת"י

[גמ'] **את מי אביא תחתיו.** להשלים שבע מדות: **בירוצי המדות.** (המלא גודש) כשמודדין יין וממלא כלי ביותר יש בו בירוצין ואם מיד מערה בכלי גדול נמלאו בירוצין בתוכו ואם לאו נופל לארץ מאליהן: **[למ"ד] ממטה למעלה.** דחשיב רביעית בראשון: **קסבר בירוצי המדות נתקדשו ורביעית יהיב רחמנא למשה ואמר ליה.** [משתי] אלה עשה חצי לוג ומשתי חצי לוג [לוג] וכן [עד] הין: **שער דעיילי בהו בירוצין.** שיהא החצי לוג גדול שיכנסו בו שתי רביעיות ובירוציהן דבסתמא הכי הוא שהמערה כלי קטן של רביעית לתוך כלי גדול כגון חצי לוג בירוציה נופלין לתוכה ואינן נשפכין לארץ: ור"מ דחשיב הין ברישא **קסבר לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר לו.** לעשות ממנו חצי ההין ושלישית ההין וכן הדרך שהמערה כלי גדול כגון הין למלאות כלי קטן כגון חצי ההין בירוציהן נשפכין לארץ אלמא ה"ק ליה שער דיפקו הבירוצין: **במלאים קא מיפלגי.** [דכתיב] נ) שניהם מלאים סולת וה"ה לכל המדות דקרא. מאן דחשיב הין ברישא קסבר מלאים שלא יחסר ושלא יותיר הלכך יעשה הין מלומלם וממנו יכוין שאר המדות [למדת] הין דאי אפשר לעולם שלא יהיו שתי מדות קטנות כשמודדו לתוך אחת גדולה יתירות עליה (מפניא) [מפני] האופיא הגדולה כשמערין שני כלים בתוך כלי אחד אבל כשמודדין בהין את חצי ההין שופך מן ההין לחצי ההין בנחת אין כאן אופיא: **קסבר מלאים שלא יחסר אבל.** אם הותיר מלאים קרינן ביה: **שפיר קאמר להו ר"ש לרבנן.** וכי מה היה ההין משמש: **כדאמר רבינא.** לקמן בהאי פירקא [צג:]: **שבע מדידות.** בתוך כלי אחד דשנתות היו בהין: **מתני' רביעית מים למצורע.** כדכתיב ס) ושחט את הצפור האחת אל כלי חרש וגו' ואמרי' במס' (נזיר) [סוטה] (דף ט"ז ע"ב) מים שדם לפור ניכר בהם וכמה הם רביעית: **רביעית שמן לנזיר.** כדאמר בפ' התודה ע) ללחם נזיר: **חצי לוג מים לסוטה.** כדאמרי' במסכת סוטה (דף ט"ו ע"ב) חצי לוג מים היה ממלא מן הכיור: **וחצי לוג שמן לתודה.** מפורש נמי בהאי פירקא פ) צ) ששה לוגין לפר דהיינו חצי ההין כדכתיב בלול בשמן חצי ההין גבי מנחת נסכים בפרשת שלח לך ק): **וארבעה לאיל.** דהיינו שלישית ההין: **ושלשה לכבש.** רביעית ההין דהין י"ב לוגין: **בלוג היה מודד.** שמן לכל המנחות: **ואפי' מנחה של ס' עשרון.** והא דנקט ס' עשרון דס' עשרון מתנדב אדם בכלי אחד וטפי מהכי לא כדמפרש בפ' המנחות והנסכים ר): **ששה לפר.** ששה לוגין יין לנסכי הפר והוא הדין לשמן: **גמ'**

אף לדבריכם חצי לוג [ולוג] לא יעשה שרביעית היתה שם. ורבנן סברי דלא דמי ה) כמדה של לוג ומחצה לא צריכה אלא לחביתין אבל חצי לוג צריך למילי טובא לסוטה ולתודה ולמנורה:

בירוצי מדות נתקדשו. למאן דאמר לא נתקדשו ניחא הא דאמר לקמן (דף ל.) מותר נסכים לקיץ מזבח ומפרש פ) רבינו חיים בר ר' יוסי בירוצי מדות דיש להן פדיון ולוקחין ממותר נסכים כבשים לעולה ומקילין אותו אבל למאן דאמר נתקדשו קשיא הא אין להם פדיון ויש לומר דמיירי בנסכי לבור ולב בית דין מתנה עליהן כדמפ' בירושלמי דשקלים ומיהו אם לנו מיפסלי בלינה כדאמרינן לקמן דלענין הכי לא מתנו ומדמיפסלי בלינה נמי יש לדקדק דקסבר בירוצי מדות נתקדשו ואם תאמר ונגזור שמא יאמרו מוליאין מכלי שרת לחול כדגזרינן התם לר' יוסי א) בלא בדנעקר ולעיל בפ' התודה (דף עט:) ויש לומר דהכא לא גזרינן דאמרינן לנפשייהו בירוצין לא נתקדשו:

ומאן דאמר מלמעלה למטה קסבר מלאים שלא יחסר ולא יותיר. הלכך יעשה הין מלומלם וממנו יכוין שאר המדות ומאן דאמר רביעית ברישא ומרביעית יעשה שאר המדות עד הין ואי אפשר לעולם שלא יהו שתי מדות קטנות כשמדדו לתוך אחת גדולה שלא יהו יתירות עליה מפני האופיא הגדולה כשמערין שני כלים בתוך כלי אחד אבל כשמודד בהין את חצי ההין שופך מן ההין לחצי ההין בנחת אין כאן אופיא כך מוגה בפירושי רש"י ועוד יש לפרש דהיינו טעמא דמאן דאמר מלמעלה למטה הוי סימן דכמו שהולך ומחסר ואינו הולך ומוסיף כך לא יותיר דאפי' נתקדשו בירוצין היינו דיעבד אבל לכתחילה לא יותיר ומאן דאמר מלמטה למעלה הוי סימן דכמו שהולך ומוסיף כך יכול להותיר הבירוצין:

שבע מדידות. פירוש לתוך כלי אחד דשנתות היו בהין וכן פי' במתניתין דלא היתה שם אלא הין וקשיא דבתוספ' (פ"י) תניא אמר ר"א [ב"ר צדוק] ד' מדות של לח היו במקדש ובמתניתין נמי לא קתני שנתות אלא לפר ואיל וכבש:

רביעית מים למצורע. תימה דבפ' בתרא דנגעים תנן כילד מטהרין את המצורע היה מביא פיילי של חרס חדשה ונותן לתוכה חצי לוג מים והגיה הרב רבינו יהודה בן הרב רבינו יום טוב רביעית מים כדתנן הכא ורב רבינו יום טוב בר יצחק מפרש דתנאי היא כדאשכחן גבי סוטה בפ' היה מביא (דף טז: ושם) ב) שלשה צריכין שיראו עפר סוטה ואפר פרה ורוק יבמה משום ר' ישמעאל אמרו אף דם לפור ומפרש טעמא דר' ישמעאל משום דכתי' וטבל אותם בדם הצפור השחוטה ובמים הבא מים שדם הצפור ניכר בהן וכמה הן רביעית ומסתברא דרבנן דלא חיישי בעו חצי לוג כדתנן התם גבי סוטה ונותן לתוכו חצי לוג מים מן הכיור רבי יהודה אומר רביעית ואשכחן התם לעיל בגמ' דילפי' סוטה כלי כלי ממצורע משמע שיש להשוותם וקשה לפירוש זה ג) לחשוב גבי דתנן הכא במתני' רביעית מים למצורע וחצי לוג לסוטה ועוד בנזיר בפ' שלשה מינין (דף לח.) קא חשיב גבי עשר רביעית ד) [רביעית] מים למצורע ופריך דלא חשיב רביעית מים לסוטה ומשני דפלוגתא לא קמיירי אלמא ה) דמצורע לאו פלוגתא היא ושמא אף דפלוגתא היא לא חשיב לה לפלוגתא ודווקא בסוטה פליגי כדקאמר במתני' דר' יהודה כשם שממעט בכתב כך ממעט במים דלא היה ניכר בחצי לוג אבל ו) במצורע אע"ג דלכולי עלמא הוי ברביעית פליגי הכי דמר בעי אדמומית דם גמור ומר לא חייש אלא אפי' נתבטל במים וליכא אלא חזותא בעלמא שיש בו קצת אדמומית:

אי

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הלכה יח:
ז ב מיי' שם:
ח ג מיי' שם הלכה יז ופ"ב מהלכות מעה"ק הלכה ח:
ד [מיי' פ"ג מהלכות תמידין הלכה יא]:

◆

רבינו גרשום

ואפשר לשער בחצי לוג ג' חצאי לוג בבקר וג' חצאין בערב ואפשר לשער ברביעית ששה פעמים היינו [שלשה] חצאי לוג אלא מפני מה אינו משער בחביתין לא בחצי לוג ולא ברביעית שזה כלל היה במקדש וכו': בירוצי מדות. הקצף שעל גבי המדה כשהיא מלאה יין: איכא בינייהו. לרבי יהודה דאמר ממטה למעלה קסבר בירוצי מדות נתקדשו ורביעית יהב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שיכנסו ברביעית בירוציה וממנה שער חצי לוג ולוג עד ההין וכשאדם מערה שני כלים קטנים בכלי המחזיק שניהם יכול לשפוך לאלתר בגדול הכל עם הבירוצים בלי המתנה וכן השני הלכך צריך הגדול שיהיה גדול כדי לקבל השנים עם בירוציהן ולמאן דאמר ממעלה למטה קסבר בירוצי המדה לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער ממנה האחרים חצי הין ושלישית ההין וכיון דצריך לשפוך ממדה גדולה בשתי מדות אינו יכול לשפוך בקטן בבת אחת עם הבירוצין לפי שזה כלי גדול וזה קטן וצריך לשפוך בנחת בהמתנה ולא היו שם בירוצין והיינו דקא נפקי להו בירוצין: והכא במלאים קא מיפלגי בשניהם מלאים דבמזרק קאמר היינו כלי לח מאן דאמר ממעלה למטה קסבר מלאים דוקא שלא יחסיר ולא יותיר אלא הגדול כב' קטנים ומאן דאמר ממטה למעלה סבר מלאים שלא יחסיר אבל יותיר שיעשה הגדול יתר כמעט כדי שיחזיק ב' הקטנים דבב' חצאין יש בהן במעט יותר מהשלם כדאמרינן לענין ב' שותפים ששקלו שקל שלם שחייבין בקולבון משום הכרע ב' חצאי שקל: לא סגיא דלא מעייל. הא אמרן בין למר בין למר דלדורות לא הוה ביה צורך א) מאי טעמא מביא תחתיו. כדאמר רבינא גמירי וכו'. רביעית מים למצורע דאמרינן ושחט את הצפור האחת אל מים חיים במים שיהו דם צפור ניכר בהם ושיערו היינו רביעית מים: ורביעית שמן לנזיר דנזירות היתה באה שתי ידות כמצה של תודה: חצי לוג מים לסוטה כדאמרינן התם במסכת סוטה היה מביא פיילי של חרס ובה חצי לוג מים: רביעית למה נמשח בשמן המשחה אי בשביל רביעית מים של מצורע

א) אולי צ"ל ולמאי צריך להביא תחתיו וכו'.

מסורת הש"ס

א) נ"ק, ב) ס"א מ"ז וכ"ק גרסיה ושייך לסיום ברייתא ולאו ציון דמתני' היא וכן משמע מפירש"י, ג) לעיל סב: ד) [לקמן קו:], ה) נ"ל עם המשקה לתוכו. נ"ק, ו) נ"ל רביעית. נ"ק, ז) נ"ל מערה כלי קטן בכלי המחזיק שנים כו'. נ"ק, ח) נ"ל שממתין. נ"ק, ט) נ"ל דקאמר דקא נפקי. נ"ק, י) נ"ל והכא במלאים והד"א, כ) נ"ל מלאים סולת מאן דאמר ממעלה כו'. נ"ק, ל) נ"ל לא כתיב וה"ה בשאר כלים. נ"ק, מ) נ"ל למעלה רביעית וחצי לוג דהיינו וכו'. נ"ק, נ) במדבר ז, ס) ויקרא יד, ע) לעיל עח., פ) לקמן פט., צ) כאן נ"ל ד"ה בלוג וד"ה ואפילו וד"ה ששה לפר, ק) במדבר טו, ר) לקמן קג:, ש) נ"ל דמדה. נ"ק, ת) נ"ל ר' חייא בר יוסף. נ"ק ועיין לקמן, א) נ"ל במדת הלח דנעקר כו'. נ"ק, ב) נ"ל גבי שלשה. נ"ק, ג) נ"ל דהכא במתני' חשיב רביעית מים. נ"ק, ד) נ"ק, ה) נ"ל דבמצורע לאו פלוגתא היא ודוקא בסוטה פליגי כדקאמר במתני' ר' יהודה אומר ברביעית כשם וכו'. נ"ק, ו) נ"ל במצורע לכולי עלמא הוי רביעית ופליגי בהכי דמר בעי כו'. נ"ק,

◆

תורה אור השלם

1. וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זַיִת הִין: שמות ל כד
2. וְאִם דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אָשָׁם לִתְנוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בַּשֶּׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שָׁמֶן: ויקרא יד כא

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה איכא למימר וכו' **כדקמפרשינן והכא** במלאים וכו' וס"ה בשאר **בלילה הס"ד: (ב)** ד"ה רביעית השתא קחשיב כצ"ל ותיבות מה היתה משמשת נמחק ודיבור זה עם ד"ה חצי לוג נ"ל לסוף דף פז קודם ד"ה רבי יהודה: **(ג)** ד"ה שמן לנזיר וכו' רביעית לוג. נ"ב ע"ל דף עח ע"א: **(ד)** ד"ה רביעית למה וכו' המשחה הס"ד ואח"כ מה"ד אי מצורע אם בשביל:

◆

מוסף רש"י

גמירי שתי סמיכות בציבור. גמירי מסיני ב' סמיכות בצבור, פר העלם דבר של צבור דכתיב (ויקרא ד) וסמכו זקני העדה, ושעיר המשתלח דכתיב (שם טז) וסמך אהרן את שתי ידיו וגו' שתי סמיכות מלבור הוא ותו ליכא שום סמיכה בלבור (לעיל סב:).

◆

שיטה מקובצת

א] לדבריכם חצי לוג לא ותיבת ולוג ל"ש: **ב]** בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש ותיבת וכו' נמחק: **ג]** תיבת בהא נמחק: **ד]** שלשה לוג ומחצה למנורה אין בכלל שבע מדות אלא אגב דחשיב לוגין דפר ואיל וכבש חשיב נמי דמנורה. גליון: **ה]** תיבת כיצד נמחק: **ו]** בגדול והבירוצין ותיבת עם ל"ש: **ז]** שממתין: **ח]** סולת בלולה מ"ד ממעלה כו' והשאר נמחק: **ט]** לענין שני שותפים ששוקלין: **י]** דבור זה ל"ש ונמחק: **יא]** רביעית שמן הס"ד: